

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра соціальної роботи та педагогіки вищої школи

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента

Теорії соціальної взаємодії

(назва освітнього компонента)

підготовки _____ **магістр**

(назва освітнього ступеня)

спеціальності _____ **011 Освітні, педагогічні науки**

(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми _____ **Освітні, педагогічні науки**

Силабус освітнього компонента «Теорії соціальної взаємодії» підготовки освітнього ступеня магістр спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки освітньо-професійної програми Освітні, педагогічні науки Освітня кваліфікація – Магістр освітніх, педагогічних наук

Розробник: Лякішева Анна Володимирівна, доктор педагогічних наук, професор

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

(доц. Белкіна-Ковальчук О.В.)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи протокол № 2 від 4 вересня 2024 р.,

Завідувач кафедри:

(проф. Чернета С. Ю.)

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	01 Освіта/Педагогіка 011 Освітні, педагогічні науки ОС магістр освітньо-професійної програми Освітні, педагогічні науки	Цикл загальної підготовки
Кількість годин/кредитів: 90/3		Рік навчання: 1
		Семестр: 1-ий
		Лекції: 14 год.
		Практичні (семінарські): 16 год.
ІНДЗ: немає		Самостійна робота: 54 год.
		Консультації: 6 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання: українська		

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові - Лякішева Анна Володимирівна

Науковий ступінь - доктор педагогічних наук.

Вчене звання - професор.

Посада - професор кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи.

Контактна інформація

Телефон: +380505731429,

Електронна пошта: lyakisheva.anna@vnu.edu.ua

Дні занять <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

1. ОК «Теорії соціальної взаємодії» підготовки освітнього ступеня магістр освітньо-професійної програми Освітні, педагогічні науки спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, освітня кваліфікація - Магістр освітніх, педагогічних наук вивчається у першому семестрі, формою контролю є залік.

На вивчення ОК відведено 3 кредити (90 годин), у тому числі: 14 годин лекційних, 16 годин практичних, 6 годин консультацій та 54 години самостійної роботи.

2. Пререквізити:

- Для освоєння освітнього компонента використовуються знання, вміння і навички сформовані у ході вивчення ОК «Девіантологія студентської молоді» та ОК «Технології формування критичного та дивергентного мислення» .

- Постреквізити:

Знання з ОК «Теорії соціальної взаємодії» необхідні для вивчення таких ОК, як: «Дидактика з методиками викладання у вищій школі», «Сучасні освітні технології», «Правові аспекти освітньої діяльності», виробничих практик.

3. Мета ОК – формування у здобувачів освіти знань, умінь та навичок аналізу суспільних процесів, пов'язаних з соціальним розвитком держави, визначати соціальні проблеми міжособистісної взаємодії, будувати конструктивну взаємодію учасників освітнього процесу.

Основними **завданнями** вивчення освітнього компоненту «Теорії соціальної взаємодії» є: ознайомлення здобувачів освіти з видами та принципами соціальної взаємодії; формування цілісного уявлення про особливості взаємодії індивідів та соціальних груп, моделі формування соціальної взаємодії; формування вмінь будувати оптимальні соціальні відносини та взаємодію в освітньому середовищі.

4. ОК спрямований на формування:

ІК. Здатність розв'язувати проблеми, задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері освітніх, педагогічних наук.

ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК7. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК8. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

СК3. Здатність враховувати різноманітність, індивідуальні особливості студентів у плануванні та реалізації освітнього процесу в закладі освіти.

СК8. Здатність інтегрувати знання у сфері освіти/педагогіки та розв'язувати складні задачі у мультидисциплінарних та міждисциплінарних контекстах.

РН3. Формувати педагогічно доцільну партнерську міжособистісну взаємодію, здійснювати ділову комунікацію, зрозуміло і недвозначно доносити власні міркування, висновки та аргументацію з питань освіти і педагогіки до фахівців і широкого загалу, вести проблемно-тематичну дискусію.

РН4. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення результатів освітньої, професійної діяльності, презентації наукових досліджень та інноваційних проєктів.

РН5. Організовувати освітній процес на основі студентоцентрованого, компетентнісного, контекстного підходів та сучасних досягнень освітніх, педагогічних наук, управляти навчально-пізнавальною діяльністю, об'єктивно оцінювати результати навчання ЗО.

РН7. Створювати відкрите освітньо-наукове середовище, сприятливе для ЗО та спрямоване на забезпечення результатів навчання

Soft skills: вміння налагоджувати міжособистісні контакти; вміння працювати в команді; креативність; вміння прогнозувати, гнучкість, швидка адаптація до змін та ін.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ:

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації: *словесні*: лекція із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація, MOODL), пояснення, розповідь, бесіда; *наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація; *практичні*: *вправи*.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота ЗО: з книгою; виконання індивідуальних навчальних завдань.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо), ретроспективний метод.

IV. Структура освітнього компонента.

Таблиця 2

Тема	Кількість годин					
	Усього год.	лекції	практичні	самостійна робота	консультації	форма контролю бали
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи соціальної взаємодії						
Тема 1. Соціальна взаємодія як система взаємозумовлених соціальних дій. Поняття та види соціальної взаємодії. Основні теорії соціальної взаємодії Теорія соціальної дії.. Теорія соціального обміну. Теорія символічного інтеракціонізму. Теорія драматичного підходу.	11	2	2	6	1	Т 6
Тема 2. Взаємодія індивідів та соціальних груп. Поняття індивід, соціальна група, соціальне життя. Налагодження соціальної взаємодії в процесі життя в соціумі.	11	2	2	6	1	ДС 6
Тема 3. Структура та механізм соціальної взаємодії. Інтерес як основа соціальної взаємодії. Особистий та спільний інтерес. Взаємодія між суб'єктами: обмін інформацією, сприйняття та зворотній зв'язок	11	2	2	6	1	Т 6

Тема 4. Трансформаційні процеси у суспільстві та їх вплив на деформацію соціальних норм. Поняття норма та процеси її трансформації. Механізм регулювання соціальної поведінки – соціальна норма	17	2	4	10	1	РЗ/К 6
Тема 5. Технології та методи публічного управління соціальною взаємодією. Технології та методи управління соціальною взаємодією. Ідентифікація потреби та інтересів особистості. Характер взаємодії та вплив на поведінку її суб'єктів.	15	2	2	10	1	ДС 6
Тема 6 . Моделі соціального розвитку для оптимального функціонування соціальних відносин. Моделі соціального розвитку в Україні. Умови оптимального функціонування соціальних відносин, всебічного розвитку творчого потенціалу людини. Соціальна толерантність і стабільність.	11	2	2	6	1	ДБ 6
Тема 7. Соціальна взаємодія учасників освітнього процесу. Особливості взаємодії учасників освітнього процесу. Гендерна рівність в освіті. Партнерська взаємодія між учасниками освітнього процесу, її принципи та критерії.	14	2	2	10		Т 6
Всього	90	14	16	54	6	42
КР						58
Всього	90	14	16	54	6	100

Примітки: ¹ Форма контролю*: ІР – індивідуальна робота, ДС – дискусія, МКР – модульна контрольна робота, Т – тести

V. Завдання для самостійного опрацювання

Опрацювати наступні проблемні питання. Підготуватись до дискусії:

1. Структурний функціоналізм Т. Парсонса.
2. Вивченням соціальної взаємодії, як «соціабельність» (Товариськість, здатність або схильність до налагодження зв'язків з іншими людьми).
3. Механізми соціальної взаємодії.
4. Структурно-функціональне пояснення соціальних інститутів. Суть та принципи.
5. Чотириступінчаста модель переходу від міжособистісного обміну до соціального утворення П. Блау.
6. Концепція «дзеркального Я», Ч. Кулі.
7. П. Бергер і Т. Лукман «Соціальне конструювання реальності»

VI. Політика оцінювання

Оцінювання знань ЗО ОК «Теорії соціальної взаємодії» здійснюється на основі результатів поточного і підсумкового модульного контролю знань згідно «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки».

Формою підсумкового контролю є залік, що полягає в оцінці знань здобувачів освіти під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом освітнього компонента в діапазоні від 0 до 100 балів. Мінімальна позитивна кількість балів – 60. Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів). У випадку, якщо здобувач освіти набрав менше ніж 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку, як правило, – 100. На ліквідацію академічної заборгованості (складання заліку) виносяться тестові завдання та практичні вправи, які складаються відповідно до питань, винесених на залік.

Політика щодо відвідувань занять: відвідування занять є обов'язковим. ЗО зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених силабусом. Пропущені заняття відпрацьовувати у визначений час згідно затвердженого графіка. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, участь в наукових заходах тощо) навчання може відбуватись в цей період в онлайн формі або за індивідуальним планом за погодженням із викладачем. ЗО повинен старанно виконувати завдання, брати активну участь в освітньому процесі.

Політика щодо зарахування результатів формальної, неформальної та інформальної освіти: результати навчання, здобуті шляхом формальної, неформальної та/або інформальної освіти, визнаються в ВНУ імені Лесі Українки шляхом валідації.

Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту загалом, так і його окремому розділу, темі (темам) тощо, які передбачені силабусом освітнього компонента. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або першого місяця від початку семестру, враховуючи ймовірність не підтвердження здобувачем результатів такого навчання.

Політика щодо академічної доброчесності: виконані завдання ЗО мають бути їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність

посилань на використанні джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших осіб є прикладами можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача вищої освіти є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Неухильне дотримання Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: у випадку, якщо ЗО не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми.

Орієнтовні питання заліку

1. Процес наслідування, як явище соціального масштабу.
2. Елементарна спільна дія в процесі взаємодії.
3. Раціоналізація дії як можливість об'єднати людей.
4. Студентська молодь як індикатор соціальної взаємодії.
5. Європейська інтеграція молоді в політико-ідеологічних змінах.
6. Результати соціального становлення молоді.
7. Поняття соціальної дії.
8. Професійна підготовка та особистісний розвиток фахівців соціальної сфери.
9. Індивідуальний (особистісний) соціальний досвід.
10. Концепція мотивів соціальної поведінки.
11. Соціальне становлення як процес соціального становлення.
12. Соціальна взаємодія в міждисциплінарному аспекті.
13. Соціально-педагогічне мислення, що сприяє поглибленню соціального досвіду.
14. Розвиток і формування когнітивної сфери індивіда.
15. Свідомість, як результат спільного буття людей.
16. Соціальна педагогіка та її мотиви.
17. Типи мотивації, що зумовлюють два типи поведінки.
18. Вибір способу поведінки - соціальні цінності.
19. Соціальні цінності - особлива внутрішня реальність людини.
20. Поняття соціального розвитку та інтеграція в європейський простір.
21. Принципи соціальної взаємодії учасників освітнього процесу.
22. Умови конструктивної взаємодії учасників освітнього процесу

VII. Шкала оцінювання

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

6 балів - Оцінюється робота ЗО, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом за відповідною темою, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, в т.ч. самостійної роботи, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно

послугується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки за умови особистого мультимедійного представлення завдання на практичному занятті.

5 балів - Оцінюється робота ЗО, який володіє навчальним матеріалом за відповідною темою, вільно, самостійно його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, здійснює аналіз та робить висновки за умови особистого мультимедійного представлення завдання на практичному занятті.

4 бали - Оцінюється робота ЗО, який володіє навчальним матеріалом за відповідною темою, вільно, самостійно його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, здійснює аналіз та робить висновки з теми практичного заняття.

3 бали - Оцінюється робота ЗО, який володіє навчальним матеріалом за відповідною темою, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовує при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послугується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок.

2 бали - Оцінюється робота ЗО, який володіє навчальним матеріалом за відповідною темою, розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, послугується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз .

1 бали - Оцінюється робота ЗО, який відтворює значну частину навчального матеріалу за відповідною темою, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень та понять. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.

0 балів - Оцінюється робота ЗО, який не володіє навчальним матеріалом за відповідною темою та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є іспит

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня

75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	необхідне перескладання

VIII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Химинець В. Компетентнісний підхід до професійного розвитку вчителя. URL : <http://zakinpro.org.ua/2010-01-18-13-44-15/233-2010-08-25-07-10-49>
2. Лякішева А. В. Соціальна поведінка і групова взаємодія: монографія. Луцьк: Вежа-Друк, 2014. 368 с.
3. Liakisheva, A., Salamakha, I., Malimon, L., Fedorenko, M., Makieshyna, Y. Moral standards in the psychological structure of the personality of students of higher education institutions. *International Journal of Criminology and Sociology*, 2021, 10, pp. 753–758
<https://www.lifescienceglobal.com/pms/index.php/ijcs>
4. Anna Liakisheva, Ihor Salamakha, Liudmyla Malimon, Nataliia Khanykina, Maryna Fedorenko, Yuliia Makieshyna Standards In The Psychological Structure Of The Personality Of Students. *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*, VOL.21 No.4, April 2021
<https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2021.21.4.37>.
5. Чернета С. Міжкультурна компетентність як складова професійної компетентності фахівців із соціальної роботи. *Ввічливість. Humanitas*, 2023. № 6, С. 37–44.

Інтернет-ресурси:

Основні теорії соціальної взаємодії <https://studies.in.ua/lekcii-sociologija/4466-osnovn-teoryi-socalnoyi-vzayemodyi.html>

Теорія соціального обміну
https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A2%D0%B5%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F_%D1%81%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE_%D0%BE%D0%B1%D0%BC%D1%96%D0%BD%D1%83

Організаційна взаємодія в соціологічному дискурсі https://ukr-socium.org.ua/wp-content/uploads/2008/10/49-62_no-4_vol-27_2008_UKR.pdf

Філософсько-психологічні проблеми соціальної взаємодії в системі сучасного управління <https://www.nuozu.edu.ua/zagruzka2/EB8.pdf>